

Žaliųjų Finansų Institutas

ŽALIEJI FINANSAI. APŽVALGA

2024 I ketvirtis

TURINYS

ĮVADINIS ŽODIS	2
LIETUVOS ŽALIŲJŲ STARTUOLIŲ TENDENCIJOS	3
SVARBIAUSI ĮVYKIAI	5
- Naujienos Europos Sąjungoje	6
- Naujienos Lietuvoje	12
TVARIŲJŲ FINANSŲ FORUMAS	13
- Informacija apie steigimą	14
- Kvietimas jungtis į darbo grupes	14
APKLAUSOS	15
- Suinteresuotųjų šalių apklausos apžvalga	16
- Aukštųjų mokyklų apklausos apžvalga	18
ŽALIŲJŲ FINANSŲ INSTITUTO PASKELBTŲ NAUJIENŲ SANTRAUKA	20

ĮVADINIS ŽODIS

Remiantis Europos Sąjungos klimato kaitos stebėjimo tarnybos duomenimis, 2023 m. buvo šilčiausi metai pasaulio istorijoje, o tai rodo, kad **klimato kaita yra vienas iš didžiausių iššūkių, su kuriuo susiduriame visi.**

Tam, kad įmonės, valstybės institucijos ir kiti Lietuvos subjektai geriau pasirengtų su tvarumu susijusiems pokyčiams, 2023 m. buvo įkurtas Žaliųjų finansų institutas, kuris nuo pačios veiklos pradžios aktyviai įsitraukė į diskusijas dėl žaliųjų finansų Lietuvoje.

Norėdami įvertinti sunkumus, su kuriais susiduria žaliųjų finansų ekosistemos dalyviai, išsiuntėme klausimynus įvairioms suinteresuotosioms šalims, kurios padėjo nustatyti aktualiausius klausimus ir prioritetines sritis Lietuvoje. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie skyrė laiko atsakyti. Jūsų indėlis yra nepaprastai svarbus, o rezultatų apžvalga pateikiama šiame leidinyje.

Matydami, kiek klausimų, susijusių su reguliavimu kyla, ir būdami žaliųjų finansų temos ekspertai, sukūrėme reguliavimo žemėlapij ir mūsų interneto svetainėje paskelbėme atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus apie tvarius finansus. Visa ši informacija bus nuolat pildoma ir atnaujinama – tai mūsų įsipareigojimo, skatinti žaliųjų finansų ekosistemos plėtrą ir visų suinteresuotųjų šalių įsitraukimą, dalis.

Siekdami skatinti žaliųjų finansų ekosistemos vystymąsi, aktyvų keitimąsi informacija ir suinteresuotųjų šalių įsitraukimą, jau balandžio 23 d. įsteigėme Tvariųjų finansų forumą bei raginame aktyviai įsitraukti į jo veiklą.

Dabar kviečiu skaityti pirmąją Žaliųjų finansų apžvalgą, o ateityje ne tik stebėti Žaliųjų finansų instituto veiklą, bet ir aktyviai dalyvauti forumo darbo grupėse, bendradarbiauti, teikti pasiūlymus bei dalintis idėjomis.

*Žaliųjų finansų instituto vadovas
Audrius Šilgalis*

Lietuvos žaliųjų startuolių tendencijos: galimybių apstu, ore tvyro noras padaryti proveržį

Sklandus perėjimas prie klimatu neutralios ekonomikos jau dabar yra įvardijamas kaip vienas didžiausių iššūkių Lietuvos ekonomikai, o *GreenTech* sektoriuje veikiantys startuoliai linksniuojami kaip vieni svarbiausių žaidėjų, galinčių inicijuoti reikiamas permainas.

Nacionalinės plėtros įstaigos „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA) antrinei įmonei – rizikos kapitalo fondui „Coinvest Capital“ – vadovaujanti **Viktorija Trimbel** pasakoja apie šių startuolių rinką, potencialą bei apžvelgia investavimo į tvarias, jaunas įmones, tendencijas.

Lietuvos startuolių ekosistema jau dabar yra vienas pagrindinių šalies ekonomikos variklių – pernai šalies startuoliai iš viso pritraukė 272 mln. Eur.

Anot V. Trimbel, vieni svarbiausių Lietuvos, kaip investicinės aplinkos privalumų – ne tik optimalus šalies dydis ar patrauklios verslo kūrimo sąlygos, bet ir glaudžiai tarpusavyje bendradarbiaujanti, susitelkusi ekosistema. Jos teigimu, visa tai gali pasitarnauti ir vystant žaliuosius startuolius.

„Pirmiausia būtina paminėti ir energetinę šalies nepriklausomybę, kuri yra kritiškai svarbi visos šalies suverenitetui. Tai reiškia, kad pagrindiniams sektoriaus žaidėjams vadovauja profesionalūs vadovai, o ore tvyro susitelkimas ir noras pagaliau padaryti proveržį. Pavyzdžiui, į „Ignitis grupę“ galima žvelgti kaip į inovacijoms atvirą, stambų infrastruktūros partnerį, kuris galėtų pasitelkti startuolius ir inovatorius modernių sprendimų kūrimui“, – sako „Coinvest Capital“ vadovė.

PAVYZDŽIŲ APSTU IR LIETUVOJE IR UŽSIENYJE

V. Trimbel toliau pasakoja, kad tam tikros bandomosios inovacijų aplinkos (angl. *sandbox*) sukūrimas taip pat suvaidintų svarbią rolę ir padėtų žaliesiems startuoliams suklestėti.

„Mažas mūsų rinkos dydis, artimas sprendimų priėmėjų santykis ir talentų komanda, turinti viziją bei ambiciją, yra tai, ko reikia, norint pasiekti gerą rezultatą. O toli dairytis nereikia – užtenka pažvelgti į Lietuvos *FinTech* sektorių ir perimti gerąsias praktikas“, – teigia „Coinvest Capital“ vadovė.

Pašnekovė pažymi, kad daug galimybių slypi ir lietuvių diasporoje užsienyje: „Mes taip pat turime daugybę šviesių protų, dirbančių geriausiuose universitetuose svetur, o jų kuriamos inovacijos galėtų būti komercializuotos įkuriant įmones Lietuvoje, pritraukiant tiek mūsų, tiek kitas investicijas. Puikus to pavyzdys – Lietuvos neuromokslininkų įkurtas „Cambridge Phenotyping“ startuolis, kurį dalinai finansavo mūsų fondas kartu su privačiais investuotojais ir verslo angelais.“

NUOLAT DAIROSI ŠVIEŽIŲ INVESTICIJŲ

Kalbėdama apie investicijų į žaliuosius startuolius tendencijas, V. Trimbel akcentuoja, kad apie tvarumą investuotojai kalba vis dažniau ir garsiau.

„Rizikos kapitalo fondai dažniausiai investuoja žvelgdami bent penkerius metus į priekį. Tai reiškia, kad įmonės, į kurią yra investuojama, tvarumas privalo rūpėti bet kuriam ilgalaikę strategiją turinčiam verslininkui ar investuotojui. Visgi, pastebime, kad pastaruoju metu atsiranda dar daugiau fondų, kurie tvarumą įvardija kaip prioritetinę sritį. Vienas iš tokių – „Contrarian Ventures“, esantis tarp mūsų fondo akredituotų privačių investuotojų“, – tvirtina ekspertė.

Vis daugiau dėmesio *ClimateTech* ir *GreenTech* sektoriuose veikiantiems startuoliams skiria ir „Coinvest Capital“.

„Išskirti galėčiau ypač sėkmingai augančią mūsų portfelio įmonę – elektromobilumo startuolį „Inbalance Grid“, tačiau naujų žaliųjų startuolių visuomet ieškome ir patys. Šiuo metu vis dar turime apie 9,5 mln. Eur laisvo kapitalo, netrukus tikimės turėti dar didesnį, kurį galėtume paskirti investicijoms į startuolius“, – teigia V. Trimbel.

Anot jos, „Coinvest Capital“ fondas visuomet investuoja su partneriais, todėl dalį įmonių atveda kiti fondai arba verslo angelai, kartu atsinešantys ir svarbias ekspertines industrijos žinias.

„Investuodami mes taikome įprastas nuodugnaus patikrinimo procedūras,, pasitelkdami ekspertus ir kartu investuojančius partnerius, kurie atneša ne tik finansines lėšas, bet ir profesinių ryšių tinklą bei patirtį, kurią mes papildome savąja“, – sako pašnekovė.

SVARBIAUSI ĮVYKIAI

2024 m. I ketv. pasižymėjo ne tik apibendrintų apžvalgų apie 2023 m. gausa, bet ir šioje Europos Parlamento kadencijoje pradėtų darbų užbaigimu.

Europos Komisija, Taryba ir Parlamentas itin aktyviai dirbo ties dar nepatvirtintais teisės aktais ir nepasiektais susitarimais – Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyva (CSDDD), ESG (angl. Environmental, Social, Governance) reitingų, Žaliųjų teiginių direktyva ir kt.

Naujienos Europos Sąjungoje

EUROPA TURI NAUJO TARPINIO TIKSLO PASIŪLYMĄ

ES yra iškėlusai aiškų ilgalaikį tikslą – iki 2050 m. tapti klimatui neutrali žemynu, ir iki 2030 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį 55 proc. Visgi, tam, kad būtų galima spręsti, kaip sekasi eiti tvarumo keliu, reikalingas ir tarpinis 2040 m. ŠESD emisijų mažinimo tikslas. Taigi, vasarį **Europos Komisija paskelbė naują tarpinį klimato kaitos švelninimo tikslą iki 2040 m.** – ŠESD sumažinti 90 proc. Įgyvendinant dabar suplanuotas priemones, numatyta trajektorija vestų prie 88 proc. ŠESD sumažėjimo, tad tikslas yra įgyvendinamas. Europos Komisijos pasiūlymas paskatins naujas diskusijas dėl reikalingų veiksmų ir priemonių to pasiekimui, o po šių metų rinkimų galime tikėtis ir šio tikslo perkėlimo į ES teisės aktus.

KAIP TAPTI KLIMATUI NEUTRALIU ŽEMYNU?

Ambicingų klimato kaitos švelninimo tikslų siekime itin svarbų vaidmenį atliks anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijos. Svarbu paminėti, kad šiandien ES neturi anglies dioksido surinkimo **strategijos**, kuri yra būtina, siekiant užtikrinti tyrimus, reikalingą finansavimą ir šių technologijų plėtrą bei pritaikymą.

Atsižvelgiant į tai, kovo mėn. „Carbon gap“ organizacija pristatė CDR (angl. carbon dioxide removals) strategijos Europai **pasiūlymą**, kurį sudaro 4 esminės dalys:

1. didinti investicijas į tyrimus, inovacijas ir CDR vystymą;
2. paskatinti CDR technologijų perkėlimą iš laboratorijų į praktinį diegimą ir pritaikymą;
3. sukurti ilgalaikę CDR politiką bei rinką;
4. užtikrinti, kad CDR technologijos ir rinka būtų kuriamos teisingai, atsižvelgiant į socialinius, etinius ir kitus tvarumo klausimus.

Anglies dioksido surinkimo technologijos yra būtinos norint pasiekti ES neutralumo klimatui iki 2050 m. tikslą, nes ne visus CO₂ išmetimus galima sumažinti. Pavyzdžiui, CO₂ iš žemės ūkio ar pramonės sektorių sumažinti iki 0 yra itin sudėtinga. Visgi, anglies dioksido surinkimo technologijos gali padėti juos kompensuoti.

ANGLIES DIOKSIDO SURINKIMO IR SAUGOJIMO TECHNOLOGIJŲ SERTIFIKAVIMAS

Vasario mėn. paskelbtas itin svarbus **Europos Tarybos ir Parlamento susitarimas dėl anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijų plėtros**, kuriuo numatyta sukurti bendrą ES anglies dioksido surinkimo ir saugojimo sertifikavimo sistemą, numatant tokių projektų finansavimą ir skatinant šių technologijų plėtrą. Siūlomas reguliavimas apima nuolatinį anglies dioksido saugojimą (CDS) naudojant pramonines technologijas, pavyzdžiui, bioenergijos gamybą surenkant ir saugant anglies dioksidą (BECCS) bei tiesioginį anglies dioksido

surinkimą iš oro ir saugojimą (DACCS), anglies dioksido saugojimą ir iš dirvožemio išmetamų teršalų kiekio mažinimą vykdant sekvestruojamąjį ūkininkavimą bent penkerius metus (pvz., atkuriant miškus, tvarkant dirvožemį bei šlapžemes ir naudojant antsėlių praktiką) (angl. carbon farming), bei anglies dioksido saugojimą ilgaamžiuose produktuose (pvz., statyboje naudojamoje medienoje) bent 35 metus, ir yra pirmas žingsnis siekiant integruoti anglies dioksido šalinimą į ES teisės aktus.

Tai – itin sveikintina iniciatyva, nes sertifikavimo sistemos ir vieningo registro sukūrimas vėliau leis užtikrinti skaidrumą ir didesnę pasitikėjimą įvairiomis iniciatyvomis. Tokias iniciatyvas Lietuvoje jau vykdo UAB „Heavy finance“ (angl. carbon farming) ir AB „KN energies“ (angl. carbon capture and storage, CCS, kurio pradiniuose siūlymuose ši ES sertifikavimo sistema neapimtų).

ŽIEDINĖ EKONOMIKA

Pasirodė nauja Žiedinės ekonomikos ataskaita (Circularity Gap Report 2024), kurios autoriai pateikia ne itin džiugias tendencijas ir skaičius:

- pasaulinis žiediškumo rodiklis 2023 m. yra vos 7,2% - žemiausias per pastaruosius 5 m.;
- tam, kad patenkintume visuomenės poreikius, pakanka 70% medžiagų kiekio, kurį naudojame šiuo metu.

Kad situacija keistųsi, būtina imtis veiksmų, siekiant skatinti pasaulio ekonomikos žiediškumą, todėl ataskaitoje pateikiamos rekomendacijos – veiksmi, kurie leistų suderinti aplinkosaugą ir ekonomikos augimą bei pereiti prie žiedinės ekonomikos modelio.

Pažymėtina, kad Europos Sąjunga jau žengia žingsnius žiedinės ekonomikos link, kurdama žiediškumą skatinančią reguliavimą ir finansavimą. Viena iš priemonių – galimybė vartotojams rinktis ilgaamžiškesnes prekes ir jų taisymą. **Europos Taryba ir Parlamentas pasiekė preliminarų susitarimą**, siekiant sukurti tam reikalingą reguliavimą.

Direktyvoje siūlomos įvairios priemonės: galimybė prašyti gamintojų taisyti techniškai taisomas prekes, Europos internetinė taisymo platforma, išplečiamas atsakomybės laikotarpis po prekės taisymo.

ĮMONIŲ TVARUMO IŠSAMIAUS PATIKRINIMO DIREKTYVA (CSDDD) – PO ILGŲ DERYBŲ PASIEKTAS SUSITARIMAS

2024 m. pradžioje buvo pasiektas dar vienas svarbus susitarimas dėl Įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyvos (CSDDD) priėmimo. Europos Taryboje ji susilaukė dalies šalių nepritarimo ir, nepaisant to, kad dėl jos turinio diskutuota nuo 2022 m., buvo nuogaustaujama, kad direktyva taip ir nebus priima.

Pagrindiniai prieš direktyvos patvirtinimą nusiteikusių šalių argumentai buvo auganti biurokratinė našta ir poveikis mažoms įmonėms, o tai – iš tiesų svarbūs klausimai. Visgi, ne mažiau svarbus faktas, kad CSDDD (arba dar vadinama CS3D) būtų nustatiusi reikalavimus didelėms įmonėms (kuriuose dirba daugiau nei 500 darbuotojų ir pasaulinė grynoji apyvarta siekia 150 mln. Eur) nustatyti ir spręsti neigiamą poveikį aplinkai ir žmogaus teisėms savo veikloje, dukterinėse įmonėse ir visoje tiekimo grandinėse, rengti perėjimo prie neutralios aplinkai veiklos planus, o už pažeidimus būtų numatytos sankcijos. Siekiant ES neutralumo tikslų itin svarbu, kad įmonės prisiimtų atsakomybę už savo veiklos poveikį aplinkai ir žmonėms.

Po derybų ir CSDDD dalies reikalavimų sumažinimo (direktyva bus taikoma įmonėms, turinčioms virš 1000 darbuotojų ir kurių pasaulinė grynoji apyvarta siekia 450 mln. Eur, nors pradžioje buvo siūloma direktyvą taikyti įmonėms, turinčioms daugiau nei 500 darbuotojų ir kurių pasaulinė grynoji apyvarta siekia 150 mln. Eur) susitarimas pasiektas, **o su naujausiu kovo 15 d. direktyvos tekstu galite susipažinti čia.**

ĮMONIŲ TVARUMO ATASKAITŲ TEIKIMO STANDARTAI

Europos Taryba ir Parlamentas susitarė dėl tvarumo ataskaitų teikimo standartų (ESRS) sektoriams ir standartų trečiųjų šalių įmonėms patvirtinimo terminų. Tai reiškia, kad sektoriai tvarumo ataskaitų teikimo standartai ir ne ES įmonėms skirti standartai bus priimti vėliau nei buvo planuota – 2026 m. birželį.

Tvarumo ataskaitų standartus rengianti organizacija (EFRAG) **paskelbė bankininkystės, kapitalo rinkų ir draudimo konsultacinių grupių (atitinkamai EFRAG BAP, CMAP ir IAP) sudėtį.** Šios grupės konsultuos EFRAG dėl sektorių standartų kūrimo. EFRAG kviečia suinteresuotus asmenis, besidominčius tvarumo atskaitomybe šiuose finansų sektoriuose, prisijungti prie atitinkamų virtualiai veikiančių bendruomenių, kurios, prireikus, papildomai konsultuos dėl sektorių standartų kūrimo.

EFRAG taip pat paskelbė konsultacijas dėl mažoms ir vidutinėms įmonėms sukurtų dviejų skirtingų tvarumo ataskaitų teikimo standartų: VSME (skirtų savanoriškai ruošti tvarumo ataskaitas) ir LSME (skirtų listinguojamoms mažoms ir vidutinėms įmonėms).

Susipažinti su standartais ir komentarus bei pastabas dėl šių jų [galite teikti EFRAG interneto svetainėje](#), iki gegužės 21 d.

ESG REITINGŲ REGULIAVIMAS

Europos Taryba ir Parlamentas priėmė laikiną politinį susitarimą (prieš pradėdant oficialią priėmimo procedūrą) dėl dar vienos lauktos iniciatyvos, kuri įpareigos ESG reitingus skaičiuojančias bei skelbiančias įmones tai daryti skaidriai ir aiškiai. Europos Komisija dar **2021 m. atliktame tyrime nustatė**, kad iki šiol be jokio reguliavimo veikusioje rinkoje yra sukurta įvairių, ne visada pakankamai skaidrių ir aiškių tvarumo reitingų, kurie susilaukia investuotojų ir rinkos dalyvių kritikos. Tai bus sprendžiama nauju reguliavimu – ESG reitingų teikėjai turės būti autorizuoti ir prižiūrimi Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA), jų veikla bus atskirta nuo kitų veiklų, siekiant išvengti interesų konfliktų, nustatyti minimalūs metodikos ir vertinimo atskleidimo reikalavimai.

KOVA SU EKOMANIPULIAVIMU (ANGL. GREENWASHING)

Įsigaliojo patvirtinta direktyva, skirta reguliuoti produktų ženklimą ir klaidinančius ekologiškumo teiginius. Ji nustatys ženklavimo reikalavimus, o tokių teiginių kaip „neutralus klimatui“, „mažesnio CO2 pėdsako“ naudojimas turės būti grindžiamas faktais. Direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę valstybės narės turi perkelti per 2 metus (iki 2026 m. kovo 27 d.).

Europos Parlamentas per pirmąjį svarstymą patvirtino direktyvą, skirtą kovoti su žaliaisiais teiginiais. Siekiant apsaugoti pirkėjus nuo nepagrįstos informacijos, pagal Žaliųjų teiginių direktyvą įmonės turėtų pateikti įrodymus prieš pradėdant reklamuoti produktus kaip „biologiškai skaidžius“, „mažiau teršiančius“, „taupančius vandenį“ ir pan., o Europos Sąjungos šalys narės turėtų paskirti tikrintojus (angl. verifiers), kurie iš anksto patvirtintų galimą tokių teiginių naudojimą.

ŽALIOSIOS OBLIGACIJOS TOLIAU DOMINUOJA TVARIJŲ OBLIGACIJŲ RINKOJE

„S&P Global Ratings“ paskelbė apibendrintus 2023 m. tvariųjų obligacijų išleidimo rinkos skaičius. Bendra išleistų su tvarumu susietų, tvariųjų, žaliųjų ir socialinių obligacijų vertė viršijo 900 mlrd. JAV dolerių (didžiąją dalį sudaro žaliosios obligacijos), tačiau rekordinės sumos, pasiektos 2021 m. (1,1 trln. JAV dolerių) neperkopė. Prognozuojama, jog 2024 m. išleista tvariųjų obligacijų suma sieks 0,95-1,05 trln. JAV dolerių.

Europos Komisija kovo mėn. paskelbė išleidusi 7 mrlrd. Eur vertės ES obligacijų, skirtų finansuoti žaliuosius projektus pagal valstybių narių atsigavimo ir atsparumo planus. 25 m. trukmės obligacijų emisija sulaukė didelio investuotojų susidomėjimo – pasiūlymų buvo gauta už daugiau nei 86 mlrd. Eur (net virš 12 kartų daugiau nei siūloma emisija). ES yra dažna skolintoja tarptautinėse rinkose ir ši emisija prisideda prie 75 mlrd. Eur ES finansavimo tikslo numatyto 2024 m. I pusmečiui.

AR PASAULIS IR EUROPA PASIRUOŠĘ SUSIDURTI SU KLIMATO RIZIKOMIS?

Pasaulio ekonomikos forumas (WEF) paskelbė devynioliktą Pasaulinių rizikų ataskaitą 2024 m. (**Global Risks Report 2024**), kurioje ateinančių 10 m. laikotarpiu dominuoja su klimatu susijusios rizikos: ekstremalūs orai, esminiai žemės sistemų pokyčiai, biologinės įvairovės nykimas ir ekosistemų žlugimas bei gamtos išteklių trūkumas.

Europos aplinkos agentūra (EEA) **paskelbė pirmąją ataskaitą** dėl klimato kaitos keliamos rizikos Europos žemynui. Ataskaitoje nurodyta, kad Europa gali patirti katastrofiškas klimato kaitos pasekmes, tokias kaip gaisrai, vandens trūkumas, potvyniai, dirvožemio erozija ir poveikis žemės ūkiui, jei nesiims skubių veiksmų, kad prisitaikytų prie klimato kaitos pokyčių. Verta paminėti, kad daugelis klimato rizikų vertinamos kaip jau pasiekusios kritinį lygį.

Lietuvai kylančios klimato rizikos ir jų pasireiškimo tikimybės skirtingiems regionams buvo vertintos pernai metais, o su paskelbta studija galima susipažinti **Lietuvos bankų asociacijos interneto svetainėje.**

Naujienos Lietuvoje

CSRD – PERKĖLIMAS

Po 2023 m. pabaigoje įvykusio Įmonių tvarumo ataskaitų teikimo direktyvos (CSRD) perkėlimo į nacionalinius teisės aktus pristatymo ir konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis, Lietuvos Respublikos finansų ministerija pateikė įstatymų pakeitimo projektus Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Svarbu pažymėti, kad Lietuva, perkeldama direktyvos nuostatas, nusprendė kurti nepriklausomo užtikrinimo paslaugų teikėjo funkciją. Tvarumo ataskaitų tikrintojai, pagal nustatytas procedūras, galės akredituotis ir teikti tokią paslaugą įmonėms, kurioms reikės patvirtinti tvarumo ataskaitas. Tvarumo ataskaitų užtikrinimo reikalavimai mažesni nei atliekant finansinių ataskaitų auditą.

Visgi, direktyvoje numatyta, kad 2028 m. turėtų būti atliktas įvertinimas dėl pilno tvarumo ataskaitų audito ir paskelbti tvarumo ataskaitų auditui reikalingi reikalavimai (t. y. laipsniškai pereinama nuo riboto prie pakankamo užtikrinimo). Verta paminėti, kad Lietuva direktyvos nuostatas turi pateikti iki 2024 m. liepos 6 d.

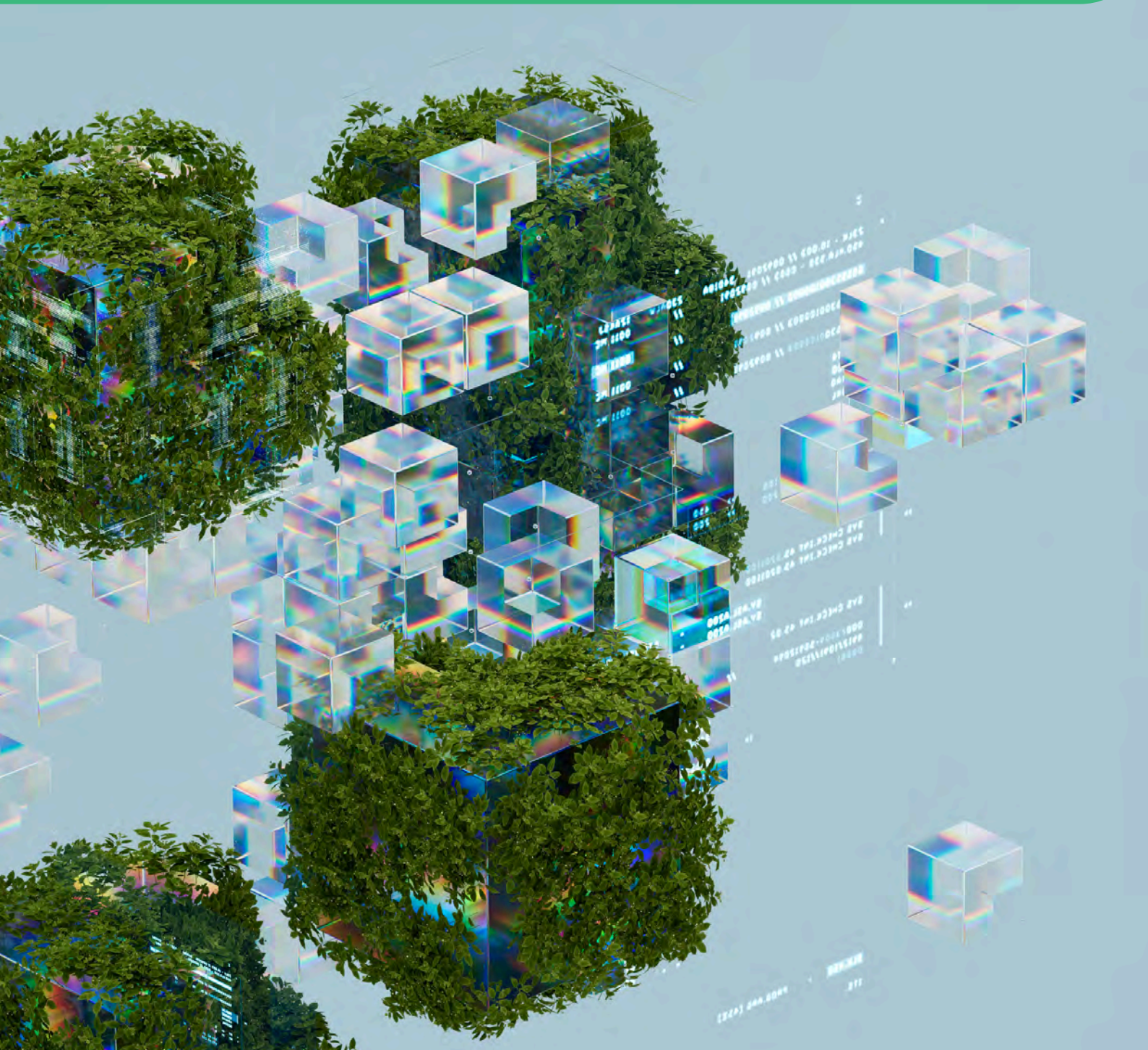
„GREENTECH HUB“

Inovacijų agentūroje įkurtas naujas padalinys „GreenTech hub“, kuris sieks skatinti žaliąsias inovacijas. Jo veikla apims tris sritis: inovacijų paramos paslaugas, žaliųjų technologijų bei skaitmeninio sprendimų plėtros skatinimą ir tarptautinės tinklaveikos vystymą bei palaikymą žaliosios ekonomikos srityse.

TVARIŲJŲ FINANSŲ FORUMAS

„TvaryjŲ finansŲ forumas darbo grupiŲ pagrindu sutelks dėmesį į šiandien Lietuvai svarbiausias problemas: tvarumo duomenis, finansavimo pritraukimą ir principo „nedaryti reikšmingos žalos“ taikymą.“

Informacija apie steigimą

Žaliųjų finansų institutas kartu su Lietuvos Respublikos finansų ministerija balandžio 23 d. įsteigė Lietuvos Tvariųjų finansų forumą. Jo tikslas – suburti visas suinteresuotąsias šalis į platformą, kurioje būtų diskutuojama dėl iššūkių ir galimybių Lietuvos perėjimui prie žaliosios ekonomikos.

Žaliųjų finansų instituto ekspertė Nora Marija Laurinaitytė sako, kad Tvariųjų finansų forumas darbo grupių pagrindu sutelks dėmesį į šiandien Lietuvai svarbiausias problemas: tvarumo duomenis, reguliavimą, finansavimo pritraukimą, principo „nedaryti reikšmingos žalos“ taikymą ir kt.

Jau netrukus po forumo atidarymo renginio, visi į platformą prisijungę dalyviai gaus pakvietimus dalyvauti pirmosiose darbo grupėse, kuriose bus konkrečiau, plačiau diskutuojama apie problemas, su kuriomis susiduria Lietuva, eidama tvarumo keliu, ir ieškoma konkrečių jų sprendimo būdų.

„Sieksime, kad darbo grupės veiktų kuo efektyviau ir įgyvendintų labai konkrečius veiksmus, kad kuo greičiau paskatintume žaliųjų finansų ekosistemos pokyčius“, – sako N. M. Laurinaitytė ir pabrėžia, kad norint pasiekti pokyčių, kritiškai svarbus tiek įstatymų leidėjų, finansuotojų,

sprendimų priėmėjų, tiek verslo, investuotojų bei mokslininkų bendradarbiavimas šioje srityje.

Kvietimas teikti paraiškas narystei Tvariųjų finansų forume

Žaliųjų finansų institutas ragina visus, kuriems aktualūs tvariųjų finansų, tvarių investicijų ir tvarumo reguliavimo klausimai, jungtis į Tvariųjų finansų forumo veiklą, pateikiant paraišką. Tą galima padaryti skenuojant QR kodą, nukreipiantį į [registracijos formą](#).

Žaliųjų finansų institutas, konsultuodamasis su paraiškas narystei pateikusiaisiais, inicijuos pirmųjų darbo grupių sukūrimą ir pakvies Forumo narius jungtis į darbo grupes. Daugiau apie Tvariųjų finansų forumo veiklos tikslus ir funkcijas bei narių atsakomybes skaitykite [Tvariųjų finansų forumo gairėse](#).

APKLAUSOS

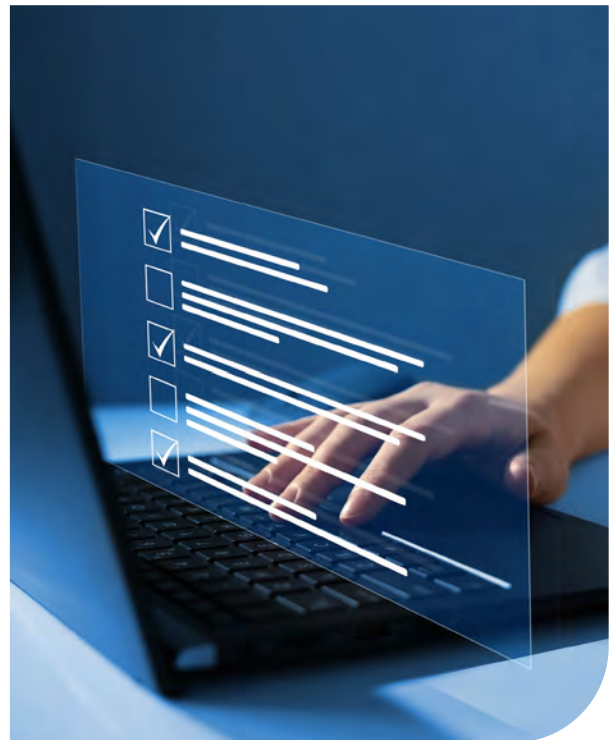

Suinteresuotųjų šalių apklausos apžvalga

Atsižvelgiant į Žaliųjų finansų institutui keliamus tikslus bei uždavinius ir siekiant sužinoti suinteresuotų šalių nuomonę apie iššūkius, su kuriais šiuo metu susiduriama skirtingose veiklos srityse, egzistuojantį žinių trūkumą bei poreikį, 2023 m. pabaigoje išsiuntėme klausimynus viešojo ir privataus sektorių subjektams.

Pagal gautus atsakymus į klausimus ir komentarus planuojame Žaliųjų finansų instituto veiklos prioritetus 2024 m. ir ateityje.

Kreipėmės į išties skirtingas, tačiau visą žaliųjų finansų ekosistemą apimančias suinteresuotas šalis: ministerijas, Vyriausybę, Registrų centrą ir Valstybės duomenų agentūrą, Lietuvos banką, Lietuvos bankų, draudikų, gyvybės draudimo įmonių, investicinių ir pensijų fondų, atsakingo verslo, inžinerijos ir technologijų pramonės, prekybos, pramonės bei amatų rūmų asociacijas ir kt.

Klausimai apėmė skirtingas veiksmų sritis, apie kurias norėjome gauti įžvalgas ir nustatyti **prioritetines temas:**

1. finansuojamų subjektų žalumo (tvarumo) vertinimo metodikų, gairių rengimas;
2. viešojo ir privataus sektorių konsultavimas, švietimo ir informavimo veiklų vykdymas;
3. bendradarbiavimo koordinavimas;
4. žaliųjų finansų ekosistemos plėtojimas.

Apibendrinti atsakymai – lentelėje:

	VIEŠASIS SEKTORIUS	PRIVATUS SEKTORIUS
METODIKOS, GAIRĖS:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektų žalumo skirtingiems sektoriams 2. ŠESD emisijų 3. DNSH (nedaryti reikšmingos žalos) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ŠESD emisijų 2. DNSH (nedaryti reikšmingos žalos) 3. Pertvarkos planų rengimo, vertinimo (transition plans)
KONSULTAVIMAS, ŽINIOS IR MOKYMAI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Visomis žaliųjų finansų temomis trūksta bazinių žinių 2. Aktualiausi nuotoliniai mokymai: tvarumo reguliavimo sistema, ŠESD skaičiavimas 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dažniau trūksta pažengusių ir ekspertų lygio žinių 2. Tvarumo reguliavimo sistema, sektoriams keliami reikalavimai, tvarumo kiekybinės ir kokybinės informacijos skaitymo ir interpretavimo
BENDRADARBIAVIMO PRIORITETAI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tvarumo duomenų bazės sukūrimas 2. Valstybės paskatų vykdyti tvarų (žalią) verslą plėtojimas 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tvarumo duomenų bazės sukūrimas 2. Valstybės paskatų vykdyti tvarų (žalią) verslą plėtojimas
ŽALIŲJŲ FINANSŲ EKOSISTEMOS PLĖTRA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Visuomenės švietimas 2. Vieningas vaizdas apie įvykusias investicijas ir pakankamai finansuojamas sritis 3. Ekspertinė pagalba įmonėms, siekiančios žalinti savo veiklą 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Visuomenės švietimas 2. Reguliavimo aiškumas

Atsižvelgiant į visas identifikuotas problemas ir prioritetines veiklos sritis, jau pradėjome ir artimiausiu metu vykdysime šias veiklas:

1. rengiame ir netrukus paskelbsime DNSH (nedaryti reikšmingos žalos) principo taikymo gaires;
2. aktyviai dalyvaujame įvairiuose renginiuose ir diskusijose, kurių metu dalinamės žiniomis apie žaliuosius finansus, taip pat kuriame Žaliųjų finansų instituto interneto svetainę, kurioje vėliau turėsime galimybę pasiūlyti mokymus ir seminarus;
3. balandžio 23 d. įsteigėme Tvariųjų finansų forumą ([plačiau skyriuje Tvariųjų finansų forumas](#)), kurio darbo grupės pradės veikti, remiantis apklausos rezultatais išgrynintose srityse;
4. pradėjome [komunikuoti apie aktualias naujienas](#), tvarumo ataskaitų rengimą, įsitraukėme į visuomenės švietimo veiklas (prisijungėme prie Pasaulinės pinigų savaitės 2024).

Aukštųjų mokyklų apklausos apžvalga

Žaliųjų finansų institutui labai svarbus bendradarbiavimas su aukštojo mokslo institucijomis žinių sklaidos apie žaliųjų finansų naudą ir mokslinių tyrimų, leidžiančių priimti duomenimis grįstus sprendimus kovoje su klimato kaita, klausimais.

Siekdami sužinoti apie Lietuvos aukštosiose mokyklose siūlomas su žaliaisiais finansais susijusias studijų programas ir programų dalykus arba modulius, vykdomą mokslinę veiklą bei projektines veiklas tvarumo srityje, vasario mėn. išsiuntėme aukštosioms mokykloms klausimyną dėl bendradarbiavimo žaliųjų finansų temomis galimybių.

Lietuvos aukštosiose mokyklose siūloma daugiau nei dešimt Tvariųjų finansų, ekonomikos, verslo vadybos studijų bakalauro ar profesinio bakalauro programų ir virš dvidešimt su tvarumu susijusių (aplinkosaugos, tvariosios inžinerijos, atsinaujinančios energetikos, darnios statybos, darnaus transporto ir pan.) bakalauro ar profesinio bakalauro studijų programų.

Taip pat siūlomos net kelios su tvarumu susijusių magistro studijų programos, o daugelyje su tvarumu nesusijusių bakalauro bei magistro studijų programų studentams siūloma galimybė rinktis tvarumo, žiediško ir pan. studijų modulius.

Visgi, dauguma aukštųjų mokyklų, atsakydamos į Žaliųjų finansų klausimyną, nurodė, kad kvalifikuotų tvarumo specialistų trūksta, o Žaliųjų finansų instituto indėlių į tokių specialistų rengimą (pvz. Instituto ekspertams įsitraukiant į studijų programų planavimą, dėstant tam tikrus su tvariais finansais ir tvarumo reguliavimu susijusius modulius, tampant baigiamųjų darbų vadovais ir pan.) mato itin svarbiu.

Apibendrinant gautus atsakymus į klausimą, aukštųjų mokyklų atstovai Žaliųjų finansų instituto veiklos prioritetus (pradedant nuo svarbiausio) išdėstė taip:

- 1. paskatų vykdyti mokslinius tyrimus apie tvarų (žalią) verslą plėtojimas;**
- 2. kvalifikuotų tvarumo specialistų rengimas;**
- 3. bendrų projektų tvarumo tema įgyvendinimas;**
- 4. tvarumo duomenų bazės sukūrimas;**
- 5. tvariųjų (žaliųjų) finansinių produktų plėtros skatinimas.**

Taip pat daugelis į klausimą atsakiusių Lietuvos aukštųjų mokyklų akcentavo konkursų (tokių kaip geriausio baigiamojo darbo tvariųjų finansų tema), debatų, hakatonų bei galimybių atlikti praktiką tvarumo srityje didinimo svarbą, siekiant didesnio studentų susidomėjimo tvarumo studijomis.

Žaliųjų finansų institutas džiaugiasi jau sulaukęs kvietimų skaityti pranešimus aukštųjų mokyklų organizuojamose konferencijose bei mokymuose, įsitraukti į studentų ir mokslinių bendradarbių atliekamus tyrimus, bendradarbiauti su aukštosiose mokyklose įsteigtais/steigiamais tvarumo ir su žaliosiomis inovacijomis susijusiais centrais.

ŽALIŲJŲ FINANSŲ INSTITUTO PASKELBTŲ NAUJIENŲ SANTRAUKA

Atsižvelgiant į dažnus tvarumo reguliavimo atnaujinimus ir naują bei daug klausimų keliančią reguliavimo temą, Žaliųjų finansų institutas surinko ir **paskelbė svarbiausią informaciją** apie **tvarumą reguliuojančius susitarimus ir svarbiausius teisės aktus**, siekiant palengvinti šių naujienų sekimą bei supratimą įmonėms ir institucijoms.

Europos bankininkystės institucija (EBA) paskelbė viešą konsultaciją dėl **ESG rizikų valdymo gairių**, skirtų stiprinti bankų atsparumą aplinkos, socialinės atsakomybės ir valdysenos rizikoms. **Kvietėme suinteresuotas šalis teikti pastabas šioms gairėms.**

Atsižvelgiant į LR finansų ministerijos **paskelbtą projektą** dėl Įmonių tvarumo ataskaitų direktyvos perkėlimo į nacionalinius teisės aktus, Žaliųjų finansų institutas, siekdamas padėti įmonėms pasiruošti naujam etapui – tvarumo ataskaitų rengimui – išleido du straipsnius su patarimais, susijusiais su tvarumo ataskaitų rengimu: **kodėl reikia tvarumo ataskaitos ir nuo ko pradėti ją rengti bei kaip sėkmingai paruošti tvarumo ataskaitą.**

Dalinomės naujiena apie konsultacinę **GREEN ASSIST** programą, inicijuotą Europos Komisijos. GREEN ASSIST - nemokama konsultacinė programa, skirta viešiesiems ir privatiems subjektams remti žaliųjų investicinių projektų rengimą bei įgyvendinimą, siekiant skatinti Europos žaliojo kurso tikslų pasiekimą ir padidinti investicijas į žaliąją ekonomiką. Programa teikia individualiai pritaikytas paslaugas projektų vykdytojams įvairiose srityse, pvz., bioįvairovės, žiedinės ekonomikos, ir suteikia prieigą prie nemokamų nepriklausomų ekspertų konsultacijų.

Paskelbėme informaciją apie tiesioginių (pirmo lygio) **ŠESD emisijų skaičiavimą**, pabrėždami tiesioginių emisijų stebėjimo ir mažinimo svarbą įmonių tvarumo tikslams bei prisidėjimui prie ES klimato kaitos švelninimo tikslų. Šioje naujienoje pateikėme konkretų pavyzdį, kaip atlikti skaičiavimus, kokius koeficientus naudoti, t. y. praktinį pagrindą pirmo lygio emisijų suskaičiavimui.

Prisijungėme prie Lietuvos banko koordinuojamos **Pasaulinės pinigų savaitės 2024**, kurios metu siekėme supažindinti jaunimą ir visą visuomenę su ekomanipuliavimo reiškiniu. **Kvietėme atlikti 10 klausimų testą** – patikrinti, kiek esate atsparūs „žaliajam smegenų plovimui“.

Paskelbėme atsakymus į 20 dažniausiai užduodamų klausimų apie žaliuosius finansus ir kvietėme su jais susipažinti, siekiant geriau suprasti sąvokas, reguliavimą ir plėsti žinias apie žaliuosius finansus. Tai pirmieji paskelbti atsakymai į klausimus, kurių mes dažniausiai sulaukiame, juos periodiškai atnaujinsime ir papildysime naujais.

Apsilankyk Žaliųjų Finansų Instituto svetainėje:

<https://invega.lt/apie-mus/zaliuju-finansu-institutas/357>

